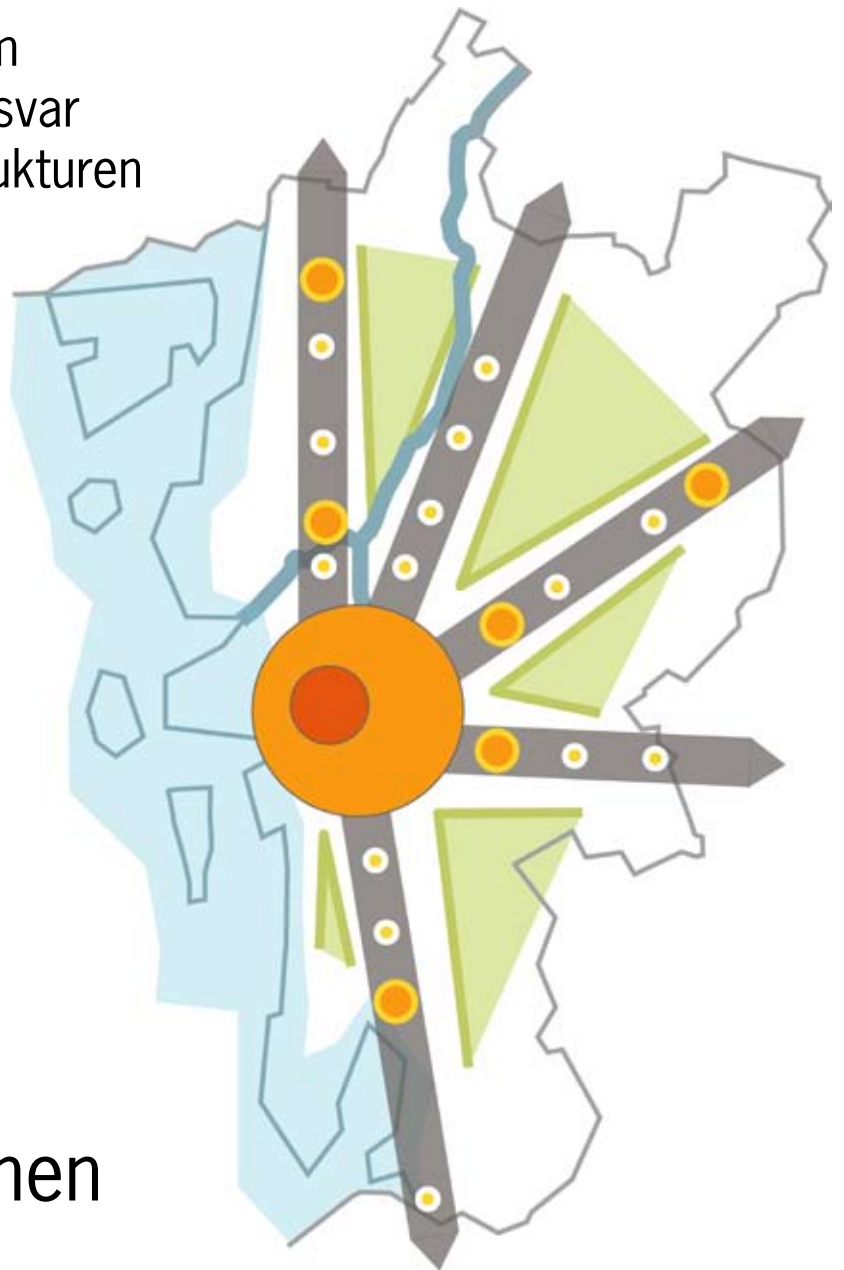

Strukturbild för Göteborgsregionen

En överenskommelse om
att vi gemensamt tar ansvar
för att den regionala strukturen
är långsiktigt hållbar

En del av det
goda livet i
Göteborgsregionen

Göteborgsregionens kommunalförbund maj 2008

Regionala överenskommelser

- Vi tar ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Lokalt gör vi det genom att ta ansvar för våra delar av den regionala strukturen och genom att stödja övriga kommuner i att utveckla sina delar.
- Kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna.
- Det redan utbyggda stadsområdet ska kompletteras när möjligheter ges. Utvecklingen ska baseras på en attraktiv lokal kollektivtrafik med god anslutning till de överordnade stråken i ett antal utpekade knutpunkter.
- Huvudstråken utgör ryggraden i Göteborgsregionen och ska stärkas för att alla delar av regionen ska bli långsiktigt livskraftiga. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågstrafik.
- Kvaliteterna i kustzonen ska tas till vara och utvecklas för att stärka Göteborgsregionen som helhet. Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt markanvändningen i de strandnära områdena.
- De gröna kilarna ska tas till vara och utvecklas för att stärka Göteborgsregionen som helhet. Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt markanvändningen i mötet mellan tätortsområden och landsbygd/grönområden.
- Älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas. Vi ska verka för att begränsa de negativa effekterna av älven som barriär. Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt sårbarhetsaspekterna som en följd av klimatförändringarna.

GRs förbundsstyrelse beslutade 2008-05-23 att godkänna "Strukturbild för Göteborgsregionen. En överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar", daterad maj 2008.

Struktur bilden

Vidstående strukturbild ligger till grund för det gemensamma arbetet med att utveckla en långsiktigt hållbar struktur i Göteborgsregionen. Bilden är ytterst förenklad för att fånga de övergripande strukturbildande element som är av betydelse när det gäller att skapa en samsyn kring hur Göteborgsregionen ska utvecklas.

Kärnan

Kärnan utgörs av den centrala del av Göteborg som är lätt att nå från hela Göteborgsregionen.

Det sammanhängande stadsområdet

Området utgörs av den del av Göteborgs tätort som har en god lokal kollektivtrafik (mellanstaden enligt Göteborgs förslag till ÖP, samt delar av Mölndal och Partille).

Huvudstråken

Huvudstråken formas av den struktur som bildas när Västlänken¹ samt pendel- och regiontågstrafiken är utbyggd mot Uddevalla, Trollhättan, Alingsås/Skövde, Borås och Varberg. I stråken finns dessutom det överordnade vägtrafiksystemet (motorvägarna E6, E45, E20 och Rv40).

Kustzonen

Kustzonen omfattar det kustnära området av fastlandet, Göteborgs södra och norra skärgård samt Tjörn.

De gröna kilarna

De regionala gröna kilarna utgörs av de större sammanhängande skogs- och jordbrukslandskap som når djupt in mot det sammanhängande stadsområdet.

Göta älv

Älven är i hög grad strukturerande, genom bland annat sin barriäreffekt, och är därför ett särskilt element i strukturbilden.

Kommentar: Under Rådslag 4 har synpunkter med krav på kompletterande strukturer framkommit. Det har uttryckts ett behov av att fortsätta och fördjupa diskussionerna kring ”tvärförbindelser” mellan huvudstråken samt kring en kompletterande struktur – sekundära strukturer. De sekundära strukturerna är inte en del av överenskommelsen, men utgör ett inspel till det fortsatta gemensamma arbetet kring transportinfrastrukturfrågor i Göteborgsregionen.

1) Västlänken: Förslag till tågtunnel under Göteborg

Huvudstrukturen

Målen i Uthållig tillväxt ger, tillsammans med målbilden för K2020, anvisningar för vad som bör utgöra de grundläggande delarna i en övergripande strukturbild; kust och hav, skogar och sjöar, en stark och attraktiv regional kärna, samt tydliga stråk med attraktiva regiondelscentrum. Regionen ska, enligt förbundsstyrelsens strategi, utvecklas genom anläggande av Västlänken samt utbyggnad av en attraktiv pendel- och region-tågstrafik. För att de kvaliteter som eftersträvas ska nås krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid.

Vi är överens om att

vi tar ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Lokalt gör vi det genom att ta ansvar för våra delar av den regionala strukturen och genom att stödja övriga kommuner i att utveckla sina delar.

Vi tänker på att ...

... närheten till kust, hav, skogar och sjöar framhålls, tillsammans med attraktiva stadsmiljöer och ett rikt utbud av utbildning, arbete och service, som avgörande för att vi vill bo, leva och verka i Göteborgs-regionen (rådslag 1-3).

... förutsättningarna för en uthållig tillväxt stärks om vi koncentrerar utbyggnaden av bostäder, arbetsplatser, handel, utbildning, vård m.m. till:

- kärnan
- välbelägna delar av det sammanhängande stadsområdet, och
- till orter belägna i eller starkt knutna till de regionala huvudstråken

... detta är av särskild betydelse vid tillkomst av ny bebyggelse och nya anläggningar med hög befolknings-, personal- eller besöksstäthet.

... en medveten utbyggnad är viktig för att skapa en befolkningsmässig balans mellan kärna och omland, men också nord-syd.

... om ny bebyggelse och nya anläggningar lokaliseras till områden med utbyggd eller beslutad infrastruktur kan oönskade miljöeffekter och/eller andra negativa effekter, t.ex. trängsel, undvikas.

Kärnan

Regionens kärna utgörs av de centrala delarna av Göteborg. Kärnan har rollen som nav och motor för regionen som helhet med sitt utbud av bostäder, arbetsplatser, utbildning, kultur, nöjen, kommersiell service m.m. Kärnan har med sina offentliga rum en speciell roll som mötesplats för regionens invånare och besökare. Handeln i regionkärnan har förutsättningar att vara unik med ett rikt och varierat utbud. Kärnan erbjuder det största utbudet av högre utbildning. För att fullt ut kunna stödja utvecklingen i regionen som helhet måste kärnan vara lätt att nå för såväl regionens invånare som besökare.

Vi är överens om att

kärnans utveckling är av central betydelse för hela Göteborgsregionens utveckling. Det är en gemensam uppgift att verka för att skapa en attraktiv och lättillgänglig regional kärna.

Vi tänker på att ...

... kärnans utveckling är central för hela regionens utveckling – kärna och omland förutsätter varandra. En stark kärna stödjer ett större omland och vice versa. Därför är det av gemensamt intresse att regionkärnan stärks och utvecklas.

... då kärnan är det område i regionen som har högst tillgänglighet – är lättast att nå för alla – bör unika verksamheter som är frekvent besökta så långt möjligt lokaliseras hit.

... med bra kollektivtrafik kan många nå kärnan. Områdena i direkt närhet till Västlänkens planerade stationer är särskilt intressanta. Det är därför en fördel för hela Västsverige om lokalisering av personal- och besöksintensiva verksamheter prioriteras i dessa kollektivtrafiknära lägen.

... det underlättar vårt gemensamma arbete om vi kan skapa en tydlig vision för kärnans utveckling och beskriva vad som krävs för att nå den. Det kan handla om en gemensam trafikstrategi, gemensamma beslut om investeringar i infrastrukturen eller om att gemensamt bygga ut en fungerande kollektivtrafik.

... kärnans kvaliteter behöver bevaras och utvecklas för att stärka hela regionen – och vi glömmer inte grönstrukturen.

Det sammanhängande stadsområdet

Det sammanhängande stadsområdet definieras som de sammanhängande och tätbefolkade delarna av Göteborg (kärnan undantagen), Mölndal och Partille. Möjligheterna till kompletteringar med bostäder och arbetsplatser med mera är i många fall goda med en redan utbyggd infrastruktur som kan nyttjas av fler. I projektet *K2020* kommer ett antal viktiga knut- och bytespunkter för kollektivtrafiken att pekas ut. Stadsområdet kan, där det har en viss täthet, ge förutsättningar för ett rikt stads- eller tätortsliv med nära tillgång till god kollektivtrafik, service, utbildning, vård och omsorg samt rekreation.

Vi är överens om att

det redan utbyggda stadsområdet ska kompletteras när möjligheter ges. Utvecklingen ska baseras på en attraktiv lokal kollektivtrafik med god anslutning till de överordnade stråken i ett antal utpekade knutpunkter.

Vi tänker på att ...

... om vi tillför ny bebyggelse där det finns luckor i stadsområdet (genom kompletteringar, ändrad markanvändning m.m.) ökar förutsättningarna för en bibehållen servicenivå, fortsatt närhet till skola och omsorg m.m. – faktorer av betydelse för ett fortsatt rikt vardagsliv.

... kollektivtrafiken är strukturerande. Ny bebyggelse som skapar ett stort befolkningsunderlag och nya anläggningar som ska vara tillgängliga för många (arbetsplatser, handel, rekreation m.m.) lokaliseras lämpligen till de utpekade knutpunkterna eller till andra punkter med god kollektivtrafik.

... trycket på omgivande natur- och kulturlandskap kan reduceras om vi i första hand tar tillvara övergivna områden inom det befintliga stadsområdet. Samtidigt är det viktigt att värna och utveckla bostadsnära grönytor.

... för den enskilde medborgaren är administrativa gränser inte synliga. Det är därför av vikt att samarbeta över kommungränserna.

Huvudstråken

Huvudstråken är en grundläggande beståndsdel i förbundsstyrelsens strategi för att stärka hela regionen. Stråken bestäms av Bohusbanan, Norge-Vänernbanan, Västra Stambanan, Götalandsbanan (Kust-till-kustbanan) och Väst kustbanan. Stråken innefattar de orter som ligger längs med eller i nära anslutning till dessa banor. Här finns historiska städer med stark egen identitet, samt en rad större och mindre tätorter. Sammantaget inrymmer dessa städer och orter en stor befolkning och erbjuder ett varierat utbud av arbetsplatser, utbildning, handel och tjänster. Det är angeläget att gemensamt klara ut vilken trafik som kan utvecklas i dessa stråk och därmed lägga fast planeringsförutsättningar för respektive kommuns egna långsiktiga planering.

Vi är överens om att huvudstråken utgör ryggraden i Göteborgsregionen och ska stärkas för att alla delar av regionen ska bli långsiktigt livskraftiga. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågstrafik.

Vi tänker på att ...

... ett bostadsbyggande i stationsnära lägen, eller i orter som med god kollektivtrafik är knutna till stationslägena, stärker förutsättningarna för en uthållig tillväxt i Göteborgsregionen.

... det finns förutsättningar för att gå eller cykla till och från en pendel-/regiontågsstation om bostadsbyggandet sker inom en kilometer från stationsläget. Om bostadsbyggandet sker på större avstånd från stationen eller i orter vid sidan av huvudstråken behövs redan från första inflyttning en god kollektivtrafik som knyter samman orten med stationsläget.

... i stationsnära lägen etablera handel, arbetsintensiva företag eller serviceinrättningar som har ett större upptagningsområde än den egna orten (eller kommundelen) vilket ger tillgänglighet för alla, ökar valmöjligheterna för resande och därmed stärker förutsättningarna för en långsiktigt hållbar regional utveckling.

Kustzonen

Kustzonen har en sådan attraktionskraft och är så identitetsskapande för hela Göteborgsregionen att såväl utvecklingen av som tillgängligheten till den är av gemensamt intresse. I kustzonen finns en betydande del av regionens bosättning med ett antal större och mindre orter och fritidshusområden. Förändringstrycket är stort, vilket skapar möjligheter, men också svårigheter då det saknas en kapacitetsstark infrastruktur. Här finns några av de grundläggande värden – kust och hav – som gör att vi väljer att bo och leva i Göteborgsregionen.

*Vi är överens om att
kvaliteterna i kustzonen ska tas till vara och utvecklas för att stärka Göteborgsregionen som helhet.
Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt markanvändningen i de strandnära områdena.*

Vi tänker på att ...

... stora delar av kustzonen är redan exploaterad med såväl äldre kustsamhällen som modernare fritids- och villabebyggelse. Dessa orter och områden erbjuder betydande boendekvaliteter samt bidrar till att stärka regionens attraktionskraft. Kusten är en tillgång för regionen året om.

... många av dessa områden saknar en god transportsinfrastruktur varför alternativa resmöjligheter saknas. Vid en omfattande omvandling eller nyexploatering behövs betydande nyinvesteringar i kraftfulla kollektivtrafikstråk som ansluter eller utgör komplement till huvudstråken.

... det är angeläget att vissa strategiska och attraktiva punkter även kan nås med kollektivtrafik. Regionens invånare har – liksom våra besökare – behov av att nå och ta del av såväl orörd kustnatur som bad- och båtanläggningar och historiska miljöer.

... kusten och havet är basen för flera för regionen viktiga näringar varför samspelet mellan olika aktörer och myndigheter måste fungera för att lämpliga avvägningar mellan olika intressen ska uppnås.

De gröna kilarna

De större sammanhängande grönområdena bidrar till Göteborgsregionens attraktionskraft, varför de är av betydande gemensamt intresse. I de gröna kilarna finns även jord- och skogsbruk, i många fall med stora kulturhistoriska värden. Naturen är en omistlig tillgång för ett rikt friluftsliv som ger oss ro och möjlighet till återhämtning. Den erbjuder möjligheter till rekreation, lek, naturupplevelser, naturpedagogik och odling. Vidare spelar sammanhängande grönområden en viktig roll för att skapa förutsättningar för bevarande av biologisk mångfald. Grönområdena fyller också en funktion som lokala klimat- och miljöförbättrare.

Vi är överens om att de gröna kilarna ska tas till vara och utvecklas för att stärka Göteborgsregionen som helhet. Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt markanvändningen i mötet mellan tätortsområden och landsbygd och/eller grönområden.

Vi tänker på att ...

... de gröna kilarnas värde är i många avseenden beroende av att grönområdena är stora och sammanhängande samt att det finns goda möjligheter att nå dessa områden. Det är angeläget att vissa strategiska och attraktiva punkter även kan nås med kollektivtrafik.

... många regioninvånare önskar bosätta sig i det öppna landskapet eller i skogsområden utanför tätortsområdena. Många små ingrepp kan på sikt ge betydande påverkan på jordbrukslandskapet och grönområdena, varvid andra värden av stor betydelse för regionens utveckling kan komma att hotas. Samtidigt kan det vara svårt att erbjuda alternativa resmöjligheter för dem som bosätter sig i dessa områden, vilket ökar trycket på regionens vägtrafiksystem.

... de gröna kilarna innehåller viktiga näringar, som jord- och skogsbruk. Samspelet mellan olika aktörer och myndigheter måste fungera för att lämpliga avvägningar ska uppnås mellan dessa intressen och intressen av bevarande och/eller rekreation.

Göta älv

Göta älv lämnar Vänern vid Vargön och rinner söderut via Trollhättan, Lilla Edet, Ale och Kungälv, där den delar sig i två armar, Nordre älv respektive Göta älv. Älven är grunden för Göteborgs etablering på den strategiska platsen vid Västerhavet med älven som farled inåt landet. Älven har under århundradena varit en förutsättning för att utveckla Göteborg och därmed Göteborgsregionen. Idag har älven många viktiga funktioner. En av de viktigaste är som dricksvattentäkt för nästan 700 000 personer. Älven används också av industrin för kyl- och processvatten, som recipient för avloppsvatten, för kraftproduktion och – inte minst – som farled. Utvecklingen av regionens näringsliv, infra- och bebyggelsestruktur och miljö är i hög grad kopplat till samspelet kring Göta älv. En samsyn kring älvens olika funktioner och hur dessa ska balanseras inbördes är avgörande för att skapa en långsiktig stark och hållbar regional struktur. För att nå målen om uthållig tillväxt måste älvens barriäreffekt begränsas.

Vi är överens om att älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas. Vi ska verka för att begränsa de negativa effekterna av älven som barriär. Vi ägnar särskild uppmärksamhet åt sårbarhetsaspekterna som en följd av klimatförändringarna.

Vi tänker på att ...

... bygga broar och/eller tunnlar innebär mycket betydande investeringar och kräver långa planerings- och byggtider. Gjorda investeringar måste nyttjas effektivt genom att angränsande delar av systemet kompletteras och bebyggelsestrukturen anpassas efter byggda eller beslutade förbindelser. Godstrafiken och kollektivtrafiken är särskilt sårbara med endast en bro vardera för spårbunden trafik.

... anläggningar och verksamheter som kan medföra föroreningar för omgivningen måste undvikas i älvens närhet. Säkerheten måste även vara hög mot föroreningar från sjöfarten och trafiken på väg och järnväg.

... älvens stränder är känsliga för skred varför stor försiktighet bör iakttas vid anläggningsarbete eller annat byggande i älvens närhet.

Uppdragsorganisation

<i>Uppdragslämnare och styrgrupp:</i>	Förbundsstyrelsen GR
<i>Uppdragsansvarig:</i>	Bo Aronsson, planeringschef GR
<i>Projektgrupp, underlagsmaterial:</i>	Pia Arnesson, GR Monica Dahlberg, GR Kerstin Elias, GR Per Kristersson, GR Cecilia Kvist, GR Anita Rynvall-Mårtensson, GR
<i>Rådslag 4, genomförande/bearbetning:</i>	Bo Aronsson, planeringschef GR Pia Arnesson, GR Kerstin Elias, GR
<i>Rådslag 4, medverkande från BRG:</i>	Henrik Einarsson Roger Strömberg Bengt Wennerberg
<i>Inledande idéarbete/illustrationer:</i>	Sara-Louise Bergqvist, White Arkitekter AB Jonas Zetterberg, White Arkitekter AB

Vi tar ett gemensamt ansvar!

Genom rådslagen förs en konstruktiv dialog mellan GRs medlemskommuner och förbundsstyrelse som ligger till grund för utvecklingen av Göteborgsregionen på ett sätt som är långsiktigt hållbart. Efter den tredje rådslagsrundan antog förbundsstyrelsen i maj 2006 mål- och strategidokumentet *Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur*.

För att nå uppsatta mål måste den politiska viljan omsättas till praktisk handling och det krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid. En av åtgärderna som beskrivs i *Uthållig tillväxt* är att ta fram en strukturbild för Göteborgsregionen. Denna har nu diskuterats i ett Rådslag 4. I början av 2008 genomfördes tretton rådslag i medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar. Där gavs cirka 100 förtroendevalda möjlighet att delta och förutom förbundsstyrelsens presidium, medverkade även tjänstemän från GR och Business Region Göteborg (BRG) vid samtliga rådslag.

GRs förbundsstyrelse godkände i maj 2008 *Strukturbild för Göteborgsregionen. En överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar*. Ambitionen nu är att medlemskommunerna lokalt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar genom att i sin planering utgå från och följa strukturbild och överenskommelse.

Föreliggande handling är en direkt bearbetning av det arbetsmaterial som diskuterades under Rådslag 4. Till stöd för bearbetningen ligger alla de synpunkter som framförts under processens gång.

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)

Besök Gårdavägen 2 | Post Box 5073, 40222 Göteborg

Tel 031-335 5000 | Fax 031-335 51 17 | e-post gr@grkom.se | www.grkom.se